

KNJIŽEVNOST

Janez Nared, Katarina Polajnar Horvat, Nika Razpotnik Visković (uredniki):

Regionalni razvoj včeraj, danes, jutri

Regionalni razvoj 8

Ljubljana 2021: Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Založba ZRC, 188 strani,

ISBN 978-961-05-0591-4 (tiskana različica), ISBN 978-961-05-0592-1 (elektronski različica)

Osma knjiga knjižne zbirke Regionalni razvoj z naslovom *Regionalni razvoj včeraj, danes, jutri* obeležuje 50 let slovenske regionalne politike in 30 let od osamosvojitve Slovenije. Po mnenju nekaterih avtorjev smo v teh letih uspeli vzpostaviti pogoje za učinkovito regionalno politiko. V primerjavi z drugimi socialističnimi državami je relativno zgodnja zasnova policentričnega regionalnega razvoja na območju Slovenije prispevala k temu, da pred osamosvojitvijo ni bilo izrazite centralizacije. S tem so bili postavljeni temelji na področju regionalnega razvoja za naslednja desetletja, v katerih so se dogajale pomembne gospodarske in politične spremembe (na primer osamosvojitve Slovenije, vključitev Slovenije v Evropsko unijo), zato so bile politike regionalnega razvoja tudi pogosto modificirane.

V začetnih poglavjih knjige lahko beremo natančne opise spreminjanja politik regionalnega razvoja skozi čas. Nekateri avtorji zato tudi izražajo prepričanje, da je v obdobju 50-ih let mogoče presoditi nekatere pozitivne in negativne prostorske učinke njihovih izvajanj. Pomemben poudarek je na obmejnih problemskih območjih, ki zavzemajo približno polovico ozemlja Slovenije, in so zato izjemnega pomena za trajnostni regionalni razvoj naše države. V nadaljevanju lahko beremo prispevke, ki se osredotočajo na posamične primere in tako iz delovanja v praksi ponujajo možne vidike za krepitev obstoječih organov, kot so na primer regionalne razvojne agencije. Iz posamičnih primerov (na primer prispevek o gradnji hidroelektrarn) veje tudi spoznanje, da politika regionalnega razvoja ni le v domeni

njenih upravljalcev in odločevalcev, temveč tudi civilne družbe, krajevnih skupnosti, društev in drugih lokalnih akterjev.

Vsebina knjige je poleg predgovora ministra Zdravka Počivalška in uvodnika dr. Janeza Nareda sestavljena iz 12 prispevkov. Prvi trije prispevki so namenjeni splošnemu pregledu slovenske regionalne politike vse od njenega začetka, od leta 1971, ko je bil sprejet Zakon o pospeševanju razvoja manj razvitih območij v Socialistični republiki Sloveniji. V prvem prispevku sta avtorja prek pregleda politik regionalnega razvoja na območju Slovenije prepoznala nekaj ključnih obdobij in mejnikov na področju regionalne politike, ter sklenila z razmislekom o spodbujanju regionalnega razvoja v prihodnosti. Drugi prispevek je namenjen pregledu razvojnih razlik med regijami v Sloveniji po letu 1971, ki ga avtor naredi prek longitudinalne kvantitativne študije in analize spremenljivk narodni dohodek in bruto domači proizvod. V tretjem prispevku je obravnavan pomen slovenske regionalne politike v povezavi z obmejnimi problemskimi območji, za katera so značilni zaostanek v gospodarskem razvoju, pomanjkanje delovnih mest in demografska ogroženost. Avtorji in avtorice četrtega prispevka se prav tako osredotočajo na obmejna problemska območja, toda s poudarkom na upoštevanju vidika tam živečih prebivalcev, ki so ga preučili prek analize rezultatov spletnega vprašalnika. Peti prispevek obravnava, kako se je v zadnjih letih razvijal postopek pomorskega prostorskega planiranja na slovenskem obalnem območju, ki je povezan z načrtovanjem in upravljanjem morskega okolja, ter kako bi lahko pridobljene izkušnje prispevale k uvedbi regionalnega prostorskega planiranja. V šestem prispevku avtorici obravnavata pomen graditve regionalne mreže na primeru delovanja regionalne razvojne agencije BSC Kranj, ki prek svoje povezovalne vloge nadgrajuje izkušnje regionalnega delovanja in znanje; ob tem je posebej predstavljen primer vzpostavljanja gorenjskega kolezarskega omrežja. Sedmi prispevek predstavlja izzive za pametne regije in ponuja predlog vzpostavitve digitalnega ekosistema v regionalnem razvoju, kar bi prispevalo k večjemu prepoznavanju razvojnih potencialov območja in opredelilo izhodišče za razvojne ukrepe. V osmem prispevku se avtorji osredotočajo na problem demografskih sprememb in staranja prebivalstva, ki ga povežejo z modeli napovedovanja potreb predvsem po prometni in socialni infrastrukturi ter zdravstvu. Deveti prispevek je edini bolj filozofsko obarvan in s poudarkom pomena anticipacije prihodnosti v procesu načrtovanja razvoja med drugim obravnava vprašanje, kako mišljenje prihodnosti vključiti v procese načrtovanja in spodbujati kreativno ustvarjanje razvojnih vsebin. V desetem prispevku avtorica opravi zgodovinski pregled cestne in okoljske infrastrukture v Mariboru, pri čemer jo zanimajo načini upravljanja in urejanja javni mestnih prometnih površin pred 100 leti in danes. Enajsti prispevek je namenjen predstavitvi rezultatov spremljanja vodnih virov na vodovarstvenem območju Ljubija, pri čemer je bila kakovost vodnih virov preučevana v povezavi z različnimi rabami zemljišč v pestri pokrajini. V zadnjem prispevku avtorja obravnavata pomen in razvoj hidroenergetske izrabe Zgornjega Posočja v zadnjem stoletju ter med drugim predstavita »evolucijo« argumentacij tako tistih akterjev, ki so (bili) zavezani gradnji hidroelektrarn na tem območju, kot tudi tistih, ki so predvsem iz naravovarstvenih vidikov (bili) do tovrstnih gradenj kritični.

Knjiga je prosto dostopna na spletni strani Založbe ZRC: <https://doi.org/10.3986/9789610505921>.

Marko Senčar Mrdaković

Drago Kladnik (urednik):

Slovenija X

Ekскурzije Ljubljanskega geografskega društva

Ljubljana 2021: Ljubljansko geografsko društvo, Založba ZRC, 256 strani, ISBN 978-961-05-0581-5

Ljubljansko geografsko društvo ima bogato tradicijo organiziranja ekskurzij po Sloveniji, ki so predstavljene tudi v vodnikih. Letos je izšel jubilejni deseti vodnik Ljubljanskega geografskega društva. Šest ekskurzij je bilo izvedenih med oktobrom 2019 in oktobrom 2020, njihovim opisom pa je dodana tudi predstavitev ekskurzije iz novembra 2013 po Trstu in njegovem podzemlju.